

CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG THỰC TẬP TỐT NGHIỆP CỦA SINH VIÊN NGÀNH QUAN HỆ LAO ĐỘNG - TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG ĐOÀN

● NGUYỄN NGỌC MINH

TÓM TẮT:

Thực tập tốt nghiệp cho sinh viên ngành Quan hệ lao động là hoạt động rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp của sinh viên trong chương trình đào tạo ngành Quan hệ lao động tại môi trường làm việc thực tế sau khi đã được trang bị hệ thống kiến thức lý luận và chuyên môn nghiệp vụ tại Nhà trường. Thông qua hoạt động thực tập tốt nghiệp, sinh viên có điều kiện để hình thành, phát triển tri thức, kỹ năng nghề nghiệp, phẩm chất đạo đức nghề nghiệp. Để quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp cho sinh viên ngành Quan hệ lao động - Trường Đại học Công đoàn một cách hiệu quả, cần phải quan tâm đến các nhân tố ảnh hưởng đến hoạt động này. Đây là vấn đề được đưa ra bàn luận phân tích trong bài viết.

Từ khóa: thực tập tốt nghiệp, nhân tố ảnh hưởng, quan hệ lao động, Trường Đại học Công đoàn.

1. Đặt vấn đề

Thực tập tốt nghiệp là học phần bắt buộc nằm trong chương trình đào tạo trình độ đại học ngành Quan hệ lao động của Trường Đại học Công đoàn. Đây là học phần mang tính chất thực hành kỹ năng nghề, được thực hiện trong môi trường thực tiễn với sự hướng dẫn, giám sát, đánh giá từ phía giảng viên hướng dẫn và tại các cơ sở thực tập. Thực tập tốt nghiệp là học phần quan trọng góp phần thực hiện định hướng giáo dục đại học hiện nay, gắn lý thuyết được học tại Nhà trường với thực tiễn trong quá trình đào tạo trình độ đại học; Giúp sinh viên ngành Quan hệ lao động vận dụng tri thức chuyên môn, nghiệp vụ về khoa học đã được học ở Nhà trường, tập làm một số các công việc của một chuyên viên quan hệ lao động theo yêu cầu của

chuẩn đầu ra, qua đó trau dồi thêm chuyên môn và nghiệp vụ trong thực tế; Bồi dưỡng phẩm chất đạo đức, nâng cao nhận thức và lòng yêu nghề cho sinh viên; Giúp Nhà trường đánh giá chất lượng sản phẩm đào tạo. Do đó, hoàn thiện mục tiêu, nội dung thực tập tốt nghiệp; phương pháp, hình thức thực tập tốt nghiệp, kiểm tra đánh giá kết quả thực tập tốt nghiệp và quy trình quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp và xác định đúng được các nhân tố ảnh hưởng đến quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp sẽ góp phần quan trọng vào việc nâng cao chất lượng đào tạo sinh viên ngành Quan hệ lao động. Đặc biệt, đây lại là một ngành đào tạo còn khá mới tại Việt Nam hiện nay và Trường Đại học Công đoàn là 1 trong 2 cơ sở giáo dục đại học đào tạo ngành học này.

2. Quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp của sinh viên ngành Quan hệ lao động

Nội dung quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp của sinh viên ngành Quan hệ lao động được xác định dựa trên các chức năng quản lý của cơ sở giáo dục đại học gắn với nội dung thực tập tốt nghiệp của sinh viên, đồng thời có tính đến các điều kiện khách quan và chủ quan ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt lý hoạt động này.

2.1. Xây dựng kế hoạch thực tập tốt nghiệp

Việc xây dựng kế hoạch thực tập tốt nghiệp được thực hiện và hoàn thành trước khi bước vào kỳ học cuối của chương trình đào tạo cử nhân quan hệ lao động. Học phần thực tập tốt nghiệp chính là học phần được xây dựng vào kỳ học cuối cùng của sinh viên ngành Quan hệ lao động. Sản phẩm của quá trình thực tập tốt nghiệp là Báo cáo tốt nghiệp hoặc Khóa luận tốt nghiệp. Việc xây dựng kế hoạch tốt nghiệp cho sinh viên ngành Quan hệ lao động sẽ do Khoa Quan hệ lao động và Công đoàn trực tiếp đảm nhiệm thông qua sự phối hợp với Phòng Đào tạo theo kế hoạch đào tạo chung toàn khóa đã được Ban Giám hiệu Nhà trường thông qua.

2.2. Tổ chức hoạt động thực tập tốt nghiệp

Các chủ thể quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp của sinh viên ngành Quan hệ lao động bao gồm: Ban Giám hiệu, Khoa Quan hệ lao động và Công đoàn, Phòng Đào tạo, Phòng Hành chính tổng hợp, Phòng Quản lý chất lượng và các bộ phận chức năng khác có liên quan.

Để tổ chức hoạt động thực tập tốt nghiệp của sinh viên ngành Quan hệ lao động, các chủ thể quản lý cần phải: lập danh sách các công việc cần phải hoàn thành để đạt được mục tiêu thực tập tốt nghiệp của sinh viên theo chuẩn đầu ra của ngành đào tạo; phân công giảng viên hướng dẫn và xác định các công việc hướng dẫn thực tập thành các nhiệm vụ cụ thể để các chủ thể tham gia thực hiện một cách thuận lợi và logic; chuẩn bị các điều kiện hỗ trợ để sinh viên thực tập tốt nghiệp (kế hoạch thực tập tốt nghiệp đã được phê duyệt, lập danh sách sinh viên đủ điều kiện thực tập tốt nghiệp, sinh viên được làm báo cáo tốt nghiệp, sinh viên làm khóa luận tốt nghiệp, giấy giới thiệu sinh viên đến cơ sở thực tập, quyết định phân công

giáo viên hướng dẫn, danh sách đơn vị thực tập,...); thiết lập một cơ chế điều phối, hợp tác, tạo thành sự liên kết giữa các chủ thể quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp; theo dõi, giám sát, đánh giá định kỳ việc thực hiện hoạt động thực tập tốt nghiệp của sinh viên.

2.3. Chỉ đạo hoạt động thực tập tốt nghiệp

Sau khi đã xây dựng và tổ chức thực hiện, các chủ thể quản lý sẽ điều khiển hệ thống các mắt xích quản lý hoạt động thực tập của sinh viên nhằm thực hiện mục tiêu đã đề ra. Đây là quá trình sử dụng quyền lực quản lý để tác động đến các đối tượng một cách có chủ đích nhằm phát huy hết tiềm năng của họ hướng vào việc đạt mục tiêu chung của hoạt động thực tập. Quy trình quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp là quản lý tất cả các bước, các khâu trong quá trình tổ chức, chỉ đạo thực hiện hoạt động thực tập tốt nghiệp, để quá trình này diễn ra mang tính hướng đích và theo đúng quy trình đã định. Hoạt động chỉ đạo trong quản lý thực tập tốt nghiệp là quá trình tác động và ảnh hưởng của chủ thể quản lý (đặc biệt đối với chủ thể quản lý trực tiếp là Khoa Quan hệ lao động và Công đoàn) đến hành vi, thái độ của sinh viên tham gia thực hiện hoạt động thực tập tốt nghiệp nhằm thực hiện kết hoạch và giúp cho sinh viên đạt được chuẩn đầu ra của ngành đào tạo đã được xác định.

2.4. Kiểm tra, đánh giá hoạt động thực tập tốt nghiệp

Kiểm tra, đánh giá là hoạt động nhằm thẩm định, xác định các hoạt động của cá nhân hay tổ chức hướng dẫn hoạt động thực tập của sinh viên trong quá trình thực tập tốt nghiệp. Ngoài ra còn có thể hiểu kiểm tra - đánh giá là hoạt động quan sát và kiểm tra mức độ phù hợp của quá trình hoạt động của đối tượng bị quản lý với các quyết định đã lựa chọn.

Như vậy, nếu không xác định rõ ràng và thực hiện hiệu quả các chức năng quản lý thì các chủ thể quản lý không thể điều hành có hiệu quả hoạt động thực tập của sinh viên nói chung và sinh viên ngành Quan hệ lao động nói riêng. Các chức năng quản lý được trình bày ở trên là căn bản và không thể thiếu trong chu kỳ quản lý hoạt động thực tập của sinh viên.

3. Các nhân tố ảnh hưởng đến quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp của sinh viên ngành Quan hệ lao động - Trường Đại học Công đoàn

3.1. Các nhân tố chủ quan

3.1.1. Chương trình đào tạo

Chương trình đào tạo bảo đảm trang bị cho sinh viên đầy đủ tri thức, kỹ năng đáp ứng được các yêu cầu chuyên môn, nghiệp vụ được quy định trong chuẩn đầu ra ngành Quan hệ lao động, tạo tiềm lực tốt cho sinh viên phát triển năng lực nghề nghiệp sau này.

Chương trình đào tạo quy định nội hàm các thành tố của hoạt động thực tập tốt nghiệp; cách thức, hiệu quả quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp. Đặc biệt, hoạt động thực tập tốt nghiệp là hoạt động hướng đến hoàn thiện các kỹ năng nghề nghiệp của chuẩn đầu ra thì ảnh hưởng của chương trình đào tạo đến hoạt động này càng lớn. Các thành tố hoạt động được thiết kế gắn liền với chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo, bối cảnh đổi mới của giáo dục, nhu cầu tuyển dụng của thị trường lao động trong lĩnh vực quan hệ lao động sẽ là nhân tố tác động tích cực đến hiệu quả triển khai hoạt động thực tập tốt nghiệp cho sinh viên ngành Quan hệ lao động.

3.1.2. Chất lượng giảng dạy các học phần chuyên ngành Quan hệ lao động

Các học phần chuyên ngành giữ vai trò là những kiến thức nền đảm bảo cho sinh viên tham gia hiệu quả vào thực tiễn nghề nghiệp. Có thể kể đến một số học phần chuyên ngành quan trọng của chương trình đào tạo ngành Quan hệ lao động có ảnh hưởng lớn đến việc hình thành các kỹ năng nghề nghiệp của sinh viên sau này như: Đối thoại xã hội trong quan hệ lao động, Kỹ năng thương lượng trong quan hệ lao động, Kỹ năng giải quyết tranh chấp lao động và đình công,... Sinh viên có đạt được mục tiêu thực tập tốt nghiệp theo chuẩn đầu ra hay không phụ thuộc nhiều vào chất lượng giảng dạy của các học phần này. Vì vậy, quản lý nâng cao chất lượng đào tạo khối kiến thức chuyên ngành là sự chuẩn bị hiệu quả, thiết thực nhất cho sinh viên trong quá trình thực tập tốt nghiệp.

3.1.3. Sinh viên thực tập

Sinh viên thực tập là nhân tố quan trọng, xuyên

suốt quá trình thực tập; là chủ thể tham gia thực tập, phải được quan tâm trong tất cả các giai đoạn từ chuẩn bị thực tập, giai đoạn thực tập và kết thúc thực tập. Sinh viên là trọng tâm của quá trình quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp, nên mọi sự nỗ lực của các yếu tố khác đều nhằm vào sinh viên thực tập, hướng đến mục tiêu thực tập là rèn luyện được những sinh viên ngành Quan hệ lao động có phẩm chất, năng lực chuyên môn cần thiết trong quá trình thực tập để phục vụ công việc sau khi ra trường.

3.1.4. Phương pháp và hình thức hướng dẫn, cách thức đánh giá kết quả thực tập tốt nghiệp

Phương pháp và hình thức hướng dẫn, cách thức đánh giá kết quả thực tập tốt nghiệp có vai trò hỗ trợ, thúc đẩy quá trình thực tập tốt nghiệp của sinh viên diễn ra đúng kế hoạch và hiệu quả. Do đó, trong quá trình triển khai hoạt động thực tập tốt nghiệp, các yếu tố này cần được đảm bảo tính khoa học, hợp lý, linh hoạt; đồng thời, các biện pháp quản lý phải khơi dậy động lực học tập, kích thích tư duy, sự say mê, năng động sáng tạo trong hoạt động rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp của sinh viên ngành Quan hệ lao động trong quá trình thực tập.

3.1.5. Đội ngũ và giảng viên hướng dẫn

Cán bộ, giảng viên hướng dẫn sinh viên thực tập là yếu tố then chốt giữ vị trí quan trọng của quá trình quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp, là nhân tố quan hệ chặt chẽ với sinh viên trong toàn bộ quá trình thực tập. Mọi sự nỗ lực của nhân tố này sẽ tác động, ảnh hưởng đến kết quả học tập của sinh viên. Để thực hiện tốt việc hướng dẫn thực tập cho sinh viên ngành Quan hệ lao động của Nhà trường, Khoa Quan hệ lao động và Công đoàn phải lựa chọn các giảng viên hướng dẫn có đầy đủ phẩm chất và năng lực chuyên môn, có tinh thần tận tình trong hướng dẫn sinh viên; có đủ kiến thức chuyên môn vững vàng; nhiều kinh nghiệm thực tế trong lĩnh vực quan hệ lao động. Giảng viên hướng dẫn có phẩm chất và năng lực chuyên môn tốt sẽ là chỗ dựa tin cậy cho sinh viên trong quá trình thực tập, giúp sinh viên rèn luyện tốt kỹ năng nghiệp vụ chuyên môn quan hệ lao động trong thực tập tốt nghiệp.

3.1.6. Chủ thể quản lý thực tập

Chủ thể quản lý thực tập như đã nói ở trên là

Ban giám hiệu, Khoa Quan hệ lao động và các phòng ban có liên quan. Để chủ thể hoàn thành được nhiệm vụ cần có sự tham gia, hỗ trợ tích cực của các bộ phận liên quan trong Nhà trường và các tổ chức, doanh nghiệp tiếp nhận sinh viên ngành Quan hệ lao động thực tập. Kết quả thực tập tốt nghiệp của sinh viên có tốt hay không phụ thuộc vào tính khoa học, hiệu quả của công tác chỉ đạo của chủ thể quản lý thực tập. Các đơn vị thực tập tham gia tích cực vào việc tiếp nhận và tạo điều kiện tổ chức thực tập thì hoạt động thực tập của sinh viên thu được hiệu quả cao. Ngược lại, sinh viên sẽ gặp nhiều khó khăn trong thực tập và kết quả thực tập sẽ thấp.

3.2. Các yếu tố khách quan

3.2.1. Các văn bản, quy chế, quy định về thực tập tốt nghiệp

Các văn bản, quy chế quy định, hướng dẫn của cơ quan nhà nước về đào tạo và đảm bảo chất lượng đào tạo nói chung là tiền đề, căn cứ hành lang pháp lý để nhà trường tổ chức thực tập tốt nghiệp cho sinh viên. Vì vậy, quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp phải xuất phát từ các văn bản khung, quy định những vấn đề cốt lõi của hoạt động thực tập tốt nghiệp trong đào tạo đại học tạo sự nhất quán, đồng bộ trong công tác quản lý; là cơ sở quan trọng để kết hợp với đặc điểm, điều kiện cụ thể của Nhà trường, ngành học khi xây dựng quy định thực tập tốt nghiệp của nhà trường, đảm bảo chất lượng rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp cho sinh viên.

3.2.2. Điều kiện, cơ sở vật chất phục vụ hoạt động thực tập

Cơ sở vật chất tuy không trực tiếp tác động đến nhận thức của sinh viên nhưng tạo điều kiện thuận lợi cho sinh viên thực tập và hoàn thành nhiệm vụ thực tập được giao. Đối với hoạt động thực tập tốt nghiệp, sự quan tâm về vật chất, chính sách trong quá trình thực tập sẽ khích lệ sinh viên thực tập hiệu quả hơn. Vì vậy, để đáp ứng đòi hỏi của hoạt động thực tập tốt nghiệp, nhân tố này cần có sự quan tâm đầu tư, sử dụng có hiệu quả và trở thành yếu tố thúc đẩy, tạo động lực cho quá trình thực tập tốt nghiệp của sinh viên ngành Quan hệ lao động vận hành thuận lợi, đạt được mục tiêu đề ra.

3.2.3. Quan hệ giữa cơ sở đào tạo với cơ sở thực tập

Cơ sở tiếp nhận sinh viên đến thực tập tốt nghiệp không chỉ là nơi sinh viên rèn luyện và thực tập nghề nghiệp mà còn tham gia vào quá trình quản lý hoạt động này, tạo ảnh hưởng không nhỏ vào việc hình thành và phát triển năng lực chuyên môn, thái độ nghề nghiệp cho sinh viên. Mối quan hệ phối hợp gắn kết giữa các cơ sở đào tạo với đơn vị thực tập trong việc triển khai hoạt động thực tập tốt nghiệp để có hiệu quả như mong muốn không chỉ dừng lại ở nhận thức mà phải được cụ thể hóa thành văn bản, hợp đồng nguyên tắc nhằm ràng buộc có tính dài hạn, quy định quyền lợi và trách nhiệm của mỗi bên trong công tác đào tạo nghề nghiệp cho sinh viên, được thực hiện bởi các hợp đồng cụ thể hoặc các biên bản hợp tác được ký vào mỗi năm.

Hiện nay, Khoa Quan hệ lao động và Công đoàn có hợp tác với một số tổ chức và doanh nghiệp như: Trung tâm hỗ trợ Quan hệ lao động; Liên đoàn lao động tại một số tỉnh, địa phương; Tổng công ty Công nghiệp Xi măng Việt Nam và một số các doanh nghiệp trong nước khác. Tuy nhiên, trong thời gian tới, Khoa cần tăng cường liên kết hợp tác với các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài. Vì đây là các đơn vị có quan hệ lao động phức tạp và thường xuyên biến động. Nếu như sinh viên ngành Quan hệ lao động có điều kiện được giới thiệu đến thực tập tại các đơn vị này sẽ tích lũy được rất nhiều kỹ năng nghề nghiệp và kinh nghiệm thực tiễn.

4. Kết luận

Quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp của sinh viên ngành Quan hệ lao động là quá trình lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra, đánh giá hoạt động thực tập tốt nghiệp, xây dựng điều kiện đảm bảo cho hoạt động thực tập của sinh viên đạt được các năng lực đáp ứng các yêu cầu của chuẩn đầu ra chương trình đào tạo đã xác định. Nói cách khác, quản lý thực tập tốt nghiệp là việc vận dụng chuẩn vào quá trình thực hiện các chức năng quản lý trong quản lý hoạt động thực tập tốt nghiệp. Tham gia quản lý có nhiều chủ thể với vai trò, trách nhiệm khác nhau và chịu ảnh hưởng của các nhân tố chủ quan và khách quan ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2014), *Quy chế đào tạo đại học và cao đẳng hệ chính quy theo hệ thống tín chỉ, ban hành theo Quyết định số 17/QĐ-BGD&ĐT ngày 15/5/2014*, Hà Nội.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2015), *Thông tư Ban hành quy định về khối lượng kiến thức tối thiểu, yêu cầu về năng lực mà người học đạt được sau khi tốt nghiệp đối với mỗi trình độ đào tạo của giáo dục đại học và quy trình xây dựng, thẩm định, ban hành chương trình đào tạo trình độ đại học, thạc sĩ, tiến sĩ, ban hành theo Quyết định số 07/2015/TT-BGDĐT ngày 16/04/2015*, Hà Nội.
3. Nguyễn Thị Thu Hằng (2017), *Quản lý hoạt động thực hành - thực tập của sinh viên ngành quản lý giáo dục theo tiếp cận chuẩn đầu ra*, Luận án tiến sĩ Quản lý giáo dục, Trường Đại học Vinh.
4. Bùi Minh Hiền, Vũ Ngọc Hải, & Đặng Quốc Bảo, (2017), *Quản lý giáo dục*, NXB Đại học sư phạm, Hà Nội.
5. Đại học Công đoàn (2021), *Quy chế đào tạo trình độ đại học của Trường Đại học Công đoàn ban hành theo Quyết định số 835/QĐ-DHCD ngày 16/9/2021*, Hà Nội.

Ngày nhận bài: 2/3/2022

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 5/4/2022

Ngày chấp nhận đăng bài: 15/4/2022

Thông tin tác giả:

ThS. NGUYỄN NGỌC MINH

Khoa Quan hệ lao động và Công đoàn, Trường Đại học Công đoàn

**FACTORS AFFECTING THE MANAGEMENT
OF LABOUR RELATIONS STUDENTS' INTERNSHIP
AT TRADE UNION UNIVERSITY**

● Master. **NGUYEN NGOC MINH**

Faculty of Labour Relations and Trade Union

Trade Union University

ABSTRACT:

The intership is an activity for students majoring in Labour Relations practice their professional skills and knowledge in a real working environment. During internship, students have opportunities to gain practical knowledge, professional skills and ethics. In order to effectively manage the internship of students majoring in Labour Relations at Trade Union University, it is necessary to examines the factors affecting the internship of students.

Keywords: intership, influencing factors, labor relations, Trade Union University.